

Мар'яна ПРОЦИШИН,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОП А4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне Мистецтво),
ТНПУ імені В. Гнатюка
Науковий керівник:
Лариса ОРОНОВСЬКА,
доцентка кафедри музикознавства
та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
заступниця декана факультету мистецтв
з виховної роботи, кандидатка педагогічних наук, доцент
lorikulya@gmail.com
Тернопіль, Україна

СКРИПКОВІ ТВОРИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ПРАКТИЦІ МОДЕЛЬНИХ ПРОГРАМ НУШ

Анотація. Представлена наукова розвідка про роль скрипкового репертуару у формуванні музичних компетентностей учнів, розкрито особливості використання скрипкових творів у процесі музичного навчання та виховання в ЗЗСО. Проаналізовано чинні модельні програми з мистецтва для 5–9 класів, виокремлено твори, рекомендовані для слухання та виконання, а також запропоновано методичні підходи до розширення репертуарного середовища з урахуванням вікових, пізнавальних і художніх можливостей школярів.

Результати дослідження можуть бути використані вчителями музичного мистецтва ЗЗСО, керівниками інструментальних ансамблів та викладачами мистецьких закладів освіти з метою оптимізації освітнього процесу в НУШ професійного спрямування.

Ключові слова: скрипковий репертуар, модельні програми, Нова українська школа, музичне мистецтво, музична освіта.

Постановка проблеми, стан її дослідження. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується глибокими реформами, зумовленими впровадженням Концепції Нової української школи (НУШ), яка орієнтує освітній процес на формування компетентностей, розвиток творчої особистості,

здатної до самовираження, критичного мислення та естетичного сприймання світу.

У цьому контексті особливе місце належить мистецькій освіті, що виконує важливу роль у вихованні духовних і моральних цінностей, розвитку емоційно-почуттєвої сфери, художнього смаку та естетичних ідеалів здобувачів освіти як у ЗЗСО так і у мистецьких навчальних закладах [1, с. 3-11].

Одним із ключових завдань мистецької освіти є формування в учнів цілісного уявлення про мистецтво як засіб пізнання світу, спілкування та самореалізації. Музичне мистецтво, будучи універсальною мовою емоцій, сприяє формуванню культурної ідентичності, розвитку творчих здібностей і гармонізації особистості дитини. Важливим складником музичної освіти є інструментальне виконавство, яке забезпечує активну участь учнів у музичній діяльності, формує виконавські навички, художній смак і здатність до самовираження через музику.

Серед різних інструментів особливе місце займає скрипка, яка поєднує багатство тембрових барв, технічну досконалість і виразні можливості. Скрипкове мистецтво є одним із найяскравіших проявів музичної культури людства, а знайомство з ним сприяє розвитку художнього слуху, інтонаційної чутливості, координації, концентрації уваги та емоційного інтелекту дитини. Саме тому питання вивчення й добору скрипкового репертуару для учнів різного віку в системі мистецької та загальної середньої освіти набуває особливої актуальності [3].

В умовах реалізації нових Державних стандартів базової середньої освіти та впровадження модельних програм з інтегрованого курсу «Мистецтво», перед учителем постає завдання забезпечити відповідність навчального матеріалу сучасним освітнім вимогам і компетентнісному підходу. Однак аналіз чинних модельних програм для 5–9 класів засвідчує, що питання використання скрипкових творів у змісті уроків музичного мистецтва розкрито фрагментарно. Часто в програмах подано загальні орієнтири без конкретизації творів,

доступних для слухання чи виконання учнями, що ускладнює роботу педагога при формуванні тематичного репертуару.

Недостатня кількість методичних розробок, присвячених використанню скрипкової музики у шкільному курсі мистецтва, зумовлює необхідність наукового обґрунтування критеріїв добору репертуару, який відповідав би як освітнім завданням НУШ, так і віковим, пізнавальним та емоційним можливостям дітей.

Проте у сучасних програмах інтегрованого курсу «Мистецтво» відсутня достатня конкретизація творів, що ускладнює добір навчального матеріалу для уроків музичного мистецтва. Це створює потребу у розробленні системного підходу до формування репертуару, який би відповідав віковим особливостям школярів, сприяв реалізації компетентнісного підходу та забезпечував наступність між початковою мистецькою ланкою й загальною середньою освітою. З іншого боку, важливо забезпечити зв'язок між змістом шкільної мистецької освіти та програмами початкової мистецької (музичної) школи, щоб створити умови для цілісного музичного розвитку учнів, які опановують гру на скрипці [2, с. 58-60].

Висновки. Сучасна мистецька освіта в Україні, зокрема музичне мистецтво, посідає важливе місце у реалізації ідей Нової української школи, спрямованої на розвиток компетентної, творчої та духовно багаті особистості. Аналіз стану шкільних модельних програм засвідчує, що проблема використання скрипкового репертуару в освітньому процесі потребує більш глибокого науково-методичного обґрунтування. Наше дослідження стверджує, що скрипкове мистецтво і підбір певного скрипкового репертуару має значний потенціал для формування естетичного смаку, музично-слухових умінь, емоційної чутливості та творчого мислення учнів.

Таким чином, актуальність дослідження використання скрипкових творів у структурі модельних програм НУШ зумовлюється необхідністю методичного удосконалення навчального процесу, узгодження змісту музичної освіти з

сучасними педагогічними вимогами та потребами розвитку особистої освітньої траєкторії учня.

Подальше наукове осмислення цього питання сприятиме створенню ефективних рекомендацій для вчителів музичного мистецтва, мистецтва й забезпечить підвищення якості мистецької освіти у ЗЗСО, та мистецьких закладах в умовах сучасної освітньої реформи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрейко О.І. Виконавська культура скрипаля у контексті модернізації мистецької освіти / О.І.Андрейко // Наукові записки. Серія педагогічні та історичні науки, № 90. - Київ: вид-во імені М.П.Драгоманова, 2010. С. 3-11.
2. Андрейко О.І. Інноваційні методи формування виконавської майстерності музиканта-інструменталіста / О.І.Андрейко // Теоретичні та практичні питання культурології. Вип. ХХІУ.Ч.ІІ. Мелітопольський державний педагогічний університет. – Мелітополь 2007. С.57-61.
3. Ороновська Л.Д. Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва / Л.Д. Ороновська //Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич. Вип. 73, том 3, (2024) <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-3-8>.

